

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภอ อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์ที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคม ของการเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตลาดโรงเกลือ ว่าภายใต้การจัดระเบียบ โครงสร้างทางสังคมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างบุคคลในท้องถิ่น กับบุคคลต่างเชื้อ ชาติที่หลั่งไหลเข้ามาในลักษณะการจับจ่ายซื้อขายสินค้าและนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่ ทำให้ชุมชนได้ผลผลิต มีการดำรงอยู่มีระบบเศรษฐกิจที่ดีขึ้น โครงสร้างทางสังคมจึงเปลี่ยนแปลง ไปดังนั้นการศึกษาวิจัยถึงปรากฏการณ์การเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลง การดำรงอยู่ ต้องทำความเข้าใจ ปฏิสัมพันธ์ การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ซึ่งเป็นปรากฏการณ์สังคมที่มีความซับซ้อน หลากหลายและ เชื่อมโยงกันในหลายมิติ การพยายามทำความเข้าใจถึงวิธีการที่บุคคลให้ความหมายต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว เพื่อเชื่อมโยงไปถึงคำอธิบายเกี่ยวกับวิถีคิดและการกระทำของบุคคล ย่อมทำให้สามารถ เข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่ศึกษาได้อย่างลึกซึ้งและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในสนามวิจัยคือตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัด สระแก้ว ใช้เครื่องมือวิจัยคือแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึก/แนวทางการสนทนากลุ่ม (Guideline) และเครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยรวม 39 คน คือ 1) กลุ่มผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นจำนวน 5 คน 2) กลุ่มข้าราชการจำนวน 9 คน 3) กลุ่มผู้ค้าขายใน ตลาดโรงเกลือจำนวน 18 คน และ 4) กลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 7 คน

วิธีการเก็บข้อมูลโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Studies) และรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Filed studies) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือจำแนกข้อมูลตามหมวดหมู่ และวิเคราะห์ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดย การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำเป็นระยะ ๆ ทุกครั้งที่ สิ้นสุดการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละวัน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง (Constant comparative analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก โดยผู้วิจัยให้

รหัส (Coding) ข้อมูลแบบคำต่อคำ บรรทัดต่อบรรทัด และจัดหมวดหมู่ จำแนกประเภทข้อมูล เพื่อสร้างข้อสรุปที่เป็นลักษณะร่วมและแตกต่างของข้อมูลชุดนั้น (Hutchinson, 1986, pp. 122 - 123) การให้รหัสข้อมูลในระยะแรก เพื่อจัดระบบหัวข้อ จำแนกหมวดหมู่ของข้อมูล ค้นหาคำสำคัญหรือ มโนทัศน์สำหรับการตั้งคำถามสัมภาษณ์คนต่อไป

จักรหัสข้อมูล ผู้วิจัยทำการบันทึกความคิด คำถาม และตีความข้อมูล แล้วนำไปสร้างข้อสรุปชั่วคราว ซึ่งจะช่วยให้การตรวจสอบข้อมูล หาข้อมูลเพิ่มเติมและกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกจากคำถามต่าง ๆ ที่เกิดจากการวิเคราะห์ เปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้ถามผู้ให้ข้อมูลหลักรายอื่น ๆ เพื่อให้การบันทึกข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักมีความสมบูรณ์ เป็นไปอย่างมีเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จะได้รับการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อยืนยันความเชื่อถือได้ของข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบเบื้องต้นอันได้จากข้อสรุปชั่วคราวที่ถูกตรวจสอบและยืนยันแล้ว เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อสรุปย่อยด้วยกัน เพื่อสร้างบทสรุปสำหรับนำข้อมูลไปสู่ข้อเสนอเพื่อนำไปสู่การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ทั้งหมดนี้นำไปสู่การวิเคราะห์ผลการวิจัย ซึ่งเป็นหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎี (Theoretical Generalization)

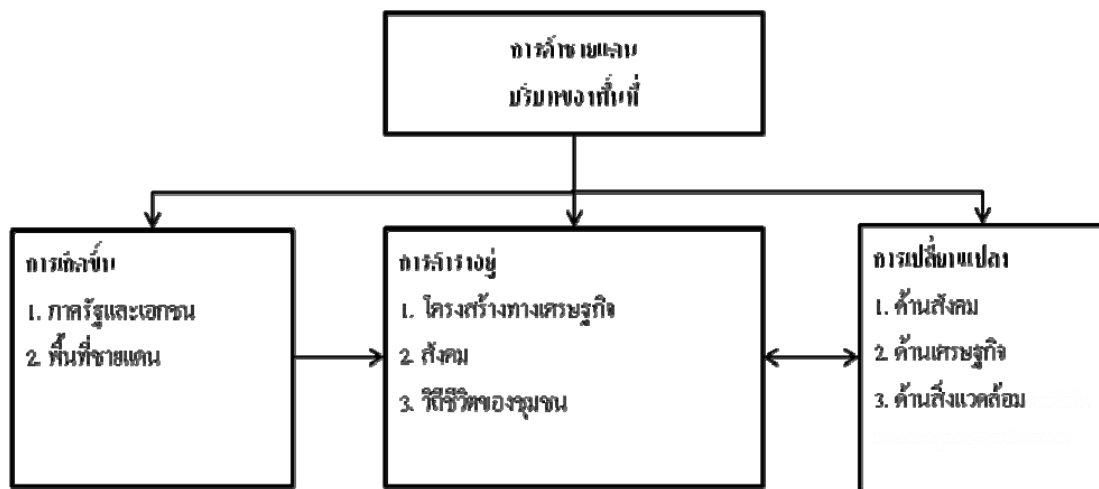
ผลจากการวิจัยเรื่องการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว พบว่า 1. การเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ ความเป็นมาของตลาดโรงเกลือเกิดขึ้นตามหน้าที่ของทหาร ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มคิด ก่อตั้งได้แก่ กองกำลังบูรพาซึ่งก่อตั้งในปี พ.ศ. 2534 โดยความร่วมมือของทั้งสองประเทศได้แก่ประเทศไทยและประเทศกัมพูชา โดยใช้ชื่อเรียกตามชื่อสถานที่ตั้งคือตลาดชายแดนบ้านคลองลึก เนื่องจากตลาดแห่งนี้ตั้งอยู่ที่บ้านคลองลึก ตำบลท่าขาม อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว ตลาดแห่งนี้ยังเป็นที่รู้จักกันในชื่อตลาดโรงเกลือ ซึ่งที่มาของชื่อตลาดโรงเกลือเกิดจากในอดีตตลาดแห่งนี้ใช้เป็นที่เก็บเกลือเพื่อขายให้ชาวกัมพูชาไปทำปลาเค็ม เกลือ ซึ่งเป็นสินค้าที่นิยมนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันตั้งแต่ต้น ทำให้เกิดการตีความชื่อตลาดตามชื่อของสินค้าที่ค้าขายกันในตลาดในช่วงแรกๆ คือเกลือ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของตลาดโรงเกลือมาตั้งแต่เริ่มแรก ดังนั้นเกลือจึงเป็นที่มาของชื่อตลาด ต่อมาเมื่อสภาพสังคม การค้า มีการเปลี่ยนแปลงไป เกลือจึงไม่ใช่สินค้าหลัก แต่เปลี่ยนเป็นการแลกเปลี่ยนซื้อสินค้าและบริการทุกชนิดเช่น เสื้อผ้า เครื่องทองเหลือง รวมทั้งยังเป็นแหล่งแรงงานกัมพูชาจำนวนมาก

การดำรงอยู่ภายใต้ความทันสมัย โดยการดำรงอยู่นั้นเป็นการดำรงอยู่ภายใต้โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การผลิต และวิถีชีวิตของชุมชน ที่พัฒนาขึ้นจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมทันสมัย เกิดการขยายผลจากการซื้อขายสินค้าในระยะแรกคือเกลือ ไปเป็นการซื้อขายสินค้าอื่นๆ

ตลาดโรงเกลือจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นประตูการค้าแหล่งใหญ่ ระหว่างกรุงเทพฯ กับประเทศ กัมพูชาที่มุ่งสู่กรุงพนมเปญ รวมถึงประเทศเวียดนาม ซึ่งจุดแข็งของการค้าชายแดน อันเป็นที่มาของ มูลค่าการส่งออก คือ เป็นจุดพักสินค้า ตลาดค้าส่ง ค้าปลีกสินค้าทุกชนิดสู่ประเทศอินโดจีน ซึ่ง ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้เปรียบดุลการค้าโดยตลอด เกิดการขยายผลจากการซื้อขายสินค้าใน ระยะแรกคือเกลือ ไปเป็นการซื้อขายสินค้าในครัวเรือน และพัฒนาเป็นการซื้อขายสินค้าที่นำไป ขายในชุมชน มีการพึ่งพาตนเอง มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน จากการค่านอกระบบที่ค่อยๆ พัฒนามาเป็นการค้าในระบบ ในขณะที่เดียวกันภาครัฐพยายามส่งเสริมให้มีการค้าในระบบมากขึ้น แต่ปัญหาการค่านอกระบบก็ยังดำรงอยู่ เนื่องจากภาครัฐมีปัญหาการคืนภาษีล่าช้าไม่ว่าจะเป็น ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภยานำเข้า ดังนั้นจึงควรพัฒนาระบบภาษีของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือเห็นชัดสภาพแวดล้อมจากเดิมที่มีสภาพเป็นทุ่งนา เป็นป่าละเมาะ สลับด้วยจอมปลวก พื้นที่เต็มไปด้วยท่อนระเบิด ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยมี การปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น มีอาคารสถานที่มากมาย เกิดขึ้นในบริเวณตลาด ทั้งนี้เพื่อเป็น สถานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยอาศัยแนวทางการพัฒนาตลาดโรงเกลือ ทำให้เศรษฐกิจเติบโต อย่างมั่นคง สังคมที่มีหลากหลายเชื้อชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่ขัดแย้ง เมื่อมีคนหลายเชื้อชาติ มาอยู่ร่วมกันจึงส่งผลต่อชุมชนในพื้นที่หลายด้านเช่นสถานศึกษาไม่เพียงพอ สาธารณสุขไม่ทั่วถึง ความสะอาดของพื้นที่ ความแออัดของการจราจร มีงานชีพ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดระบบต่างๆและ พัฒนาด้านภูมิทัศน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงขนาด และแต่สภาพแวดล้อมของตลาดโรงเกลือ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงด้านถนนหนทางและเส้นทาง คมนาคมเข้าสู่ตลาดโรงเกลือก็มีการตัดถนนเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความสะดวกสบายและเพิ่มความ รวดเร็วในการเดินทางของผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดโรงเกลือและนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

สรุปผลการศึกษากการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 7.1 การเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาด โรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

2. แนวทางพัฒนาตลาดโรงเกลือ แนวทางพัฒนาตลาดโรงเกลือ ประกอบด้วย 1) แนวทางพัฒนาทางด้านสังคมของชุมชนตลาดโรงเกลือจะเกิดขึ้น ได้โดยมีปัจจัยคือ พื้นที่ชายแดน, ผู้คนในชุมชน, องค์กรทางสังคม, ภาวะผู้นำ, การติดต่อและการฝึกอบรมซึ่งตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการพัฒนาตลาดโรงเกลือคือประชาชนมีส่วนร่วมจากความหลากหลายควบคู่กับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมยังส่งผลทำให้ความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดี 2) แนวทางพัฒนาด้านเศรษฐกิจนั้นเนื่องจากตลาดโรงเกลือเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีลักษณะผสมผสานของวัตถุประสงค์หลายประการเข้าด้วยกัน ดังนั้นทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน ได้มีแนวทางพัฒนาเช่น การส่งเสริมสนับสนุนการค้าขายบริเวณชายแดนหรือเขตการค้าเสรี ซึ่งจะต้องมีตลาดการค้า การเงิน การธนาคาร การขนส่งแลกเปลี่ยนสินค้า การส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยว สำหรับจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก – ปอยเปต อำเภออรัญประเทศ จะมีบทบาทสำคัญในการเปิดประตูระหว่างประเทศ และเป็นตลาดการค้าแหล่งใหญ่ระหว่างกรุงเทพฯ กับประเทศกัมพูชา ซึ่งจะเห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของตลาดโรงเกลือมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องเป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพและได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 3) แนวทางพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของตลาดโรงเกลือมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน เช่น การปรับปรุงด้านภูมิทัศน์ สาธารณูปโภค การจัดระเบียบการค้า เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวและผู้ค้า ซึ่งการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ค้าและผู้ที่มาซื้อสินค้า

อภิปรายผลวิจัย

1. การเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

การเกิดขึ้นของตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่พบว่าตลาดโรงเกลือเกิดขึ้นตามหน้าที่ของทหาร ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มคิด ก่อตั้ง ได้แก่ กองกำลังบูรพาซึ่งก่อตั้งในปี พ.ศ. 2534 โดยความร่วมมือของทั้งสองประเทศได้แก่ประเทศไทยและประเทศกัมพูชา โดยใช้ชื่อเรียกตามชื่อสถานที่ตั้งคือตลาดชายแดนบ้านคลองลึก เนื่องจากตลาดแห่งนี้ตั้งอยู่ที่บ้านคลองลึก ตำบลท่าขาม อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ตลาดแห่งนี้เป็นที่รู้จักกันในชื่อตลาดโรงเกลือ ซึ่งที่มาของชื่อตลาดโรงเกลือเกิดจากในอดีตตลาดแห่งนี้ใช้เป็นที่เก็บเกลือเพื่อขายให้ชาวกัมพูชา มีความสอดคล้องกับผลวิจัยของ พิรญา คงกาญจนาย ได้ทำการศึกษาพัฒนาการของการเข้ามาค้าขายของกลุ่มชาวพ่อค้าชาวกัมพูชาในตลาดโรงเกลือตั้งแต่ปี 2531 จนถึงปี 2549 (พิรญา คงกาญจนาย, 2549) ที่พบว่าพัฒนาการการเดินทางเข้ามาค้าขายของกลุ่มพ่อค้าชาวกัมพูชาในพื้นที่ตลาดโรงเกลือ นั้น มีจุดเริ่มมาจากการเปิดจุดผ่อนปรนบ้านคลองลึก-ปอยเปต และมีการสร้างตลาดการค้าเมื่อปี 2534 ซึ่งเป็นผลมาจากการแปลงสนามรบเป็นสนามการค้าของรัฐบาลและสอดคล้องกับผลวิจัยของ จิรวัดน์ มากริศญา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบเมือง และการบริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (จิรวัดน์ มากริศญา, 2546) ที่พบว่าการเจริญเติบโตของชุมชนจะขยายไปสู่พื้นที่การค้าชายแดน อันได้แก่พื้นที่ในบริเวณด้านคลองลึกใกล้กับตลาดโรงเกลือและสอดคล้องกับเว็บไซต์ฮิวแมนซิเคียวริตีเกตเวย์ (www.humansecuritygateway.com, 2009) ได้นำเสนอรายงานวิจัยในประเทศอุกันดา และชูดานเรื่อง การค้าชายแดน สร้างความแตกแยก หรือความสงบสุข ผลการวิจัยพบว่า ในสถานที่ที่ปัญหาความขัดแย้ง การค้ามีบทบาทสำคัญในการช่วยฟื้นฟู สร้างความสัมพันธ์อันดี รวมไปถึงสร้างความเชื่อมโยงระหว่างคนในชุมชนที่เคยขัดแย้งกัน

การดำรงอยู่ของตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่าดำรงอยู่ภายใต้ความทันสมัย โดยการดำรงอยู่นั้นเป็นการดำรงอยู่ภายใต้โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การผลิต และวิถีชีวิตของชุมชน ที่พัฒนาขึ้นจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมทันสมัย เกิดการขยายผลจากการซื้อขายสินค้าในระยะแรกคือเกลือ ไปเป็นการซื้อขายสินค้าในครัวเรือน และพัฒนาเป็นการซื้อขายสินค้าอื่นๆที่นำไปขายในชุมชน มีการพึ่งพาตนเองมีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีความสอดคล้องกับผลวิจัยของ อรสุดา เจริญรัต ได้ทำการศึกษาทำความเข้าใจปรากฏการณ์การเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียง (อรสุดา เจริญรัต, 2543) ที่พบว่าเงื่อนไขของการเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การที่ชุมชนหรือหมู่บ้าน

ยังคงมีอำนาจในการควบคุมดูแลจัดการทรัพยากรต่างๆ ของตนเอง อำนาจดังกล่าวเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนาระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการดำรงชีวิตด้านต่างๆ ในรูปแบบบรรทัดฐานของหมู่บ้านที่ปรากฏอยู่ในจารีตประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ หรือ พิธีกรรม ซึ่งเป็นผลเชื่อมโยงจากอิทธิพลของโลกทัศน์และระบบคุณค่าของชุมชน ปัจจัยดังกล่าวที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจพอเพียงสามารถปรับตัวไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนผ่านจากสังคมประเพณีสู่สังคมทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลวิจัยของ พิรญา คงคา นุชฉาย ได้ทำการศึกษาพัฒนาการของการเข้ามาค้าขายของกลุ่มชาวพม่าชาวกัมพูชาในตลาดโรงเกลือตั้งแต่ปี 2531 จนถึงปี 2549 (พิรญา คงคา นุชฉาย, 2549) ที่พบว่าการค้าอยู่และการเติบโตของกลุ่มพม่าชาวกัมพูชาในพื้นที่ตลาดโรงเกลือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ของผู้นักที่ก่อตัวขึ้นจากลักษณะเฉพาะของพื้นที่ชายแดนที่เอื้อให้ชาวไทยและชาวกัมพูชาได้มีโอกาสติดต่อกันมาโดยตลอด ความเป็นชายแดนของทั้งสองชาติจึงมีความคุ้นชินกับปฏิสัมพันธ์กับคนอีกฝั่งชายแดน โดยไม่รู้สึกรู้สีกแปลกแยกประกอบกับเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกันภายใต้กิจกรรมการค้า ที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าทางชาติพันธุ์

การเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วที่พบว่าการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือเห็นชัดสภาพแวดล้อมจากเดิมที่มีสภาพเป็นทุ่งนา เป็นป่าละเมาะ สลับด้วยจอมปลวก พื้นที่เต็มไปด้วยทุ่งระเบิด ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น มีอาคารสถานที่มากมายเกิดขึ้นในบริเวณตลาด ทั้งนี้เพื่อเป็นสถานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยอาศัยแนวทางในการพัฒนาตลาดโรงเกลือ ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมั่นคง สังคมที่มีหลากหลายเชื้อชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่ขัดแย้ง เมื่อมีคนไทยเชื้อชาติมาอยู่ร่วมกันจึงส่งผลต่อชุมชนในพื้นที่หลายด้านเช่นสถานศึกษาไม่เพียงพอ สาธารณสุขไม่ทั่วถึง ความสะอาดของพื้นที่ ความแออัดของการจราจร มีงานชีพ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดระบบต่างๆ และพัฒนาด้านภูมิทัศน์ขององค์กรภาคเอกชนและรัฐบาล ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงขนาดและแต่สภาพแวดล้อมของตลาดโรงเกลือมีความสอดคล้องกับผลวิจัยของ พิรญา คงคา นุชฉาย ได้ทำการศึกษาพัฒนาการของการเข้ามาค้าขายของกลุ่มชาวพม่าชาวกัมพูชาในตลาดโรงเกลือตั้งแต่ปี 2531 จนถึงปี 2549 (พิรญา คงคา นุชฉาย, 2549) ที่พบว่าเปลี่ยนแปลงมีความหลากหลายขึ้น ดังที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบันเมื่อพิจารณาจากโครงสร้างทางสังคมที่เปิดรับการเข้ามาของกลุ่มพม่าชาวต่างชาติ ประกอบกับศักยภาพในการเติบโตของพื้นที่การค้าชายแดนแห่งนี้ และสอดคล้องกับผลวิจัยของ อนพัทธ์ หนองคู ได้ทำการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การค้าชายแดนไทย – กัมพูชา (อนพัทธ์ หนองคู, 2550) ที่พบว่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาโดยเฉพาะตามแนวชายแดนจังหวัดสระแก้วมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องและฝ่ายไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ามา

โดยตลอด สินค้าส่งออกของไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม ในขณะที่สินค้านำเข้าของไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม

2. แนวทางพัฒนาตลาดโรงเกลือ ประกอบด้วย แนวทางพัฒนาทางด้านสังคม แนวทางพัฒนาด้านเศรษฐกิจแนวทางพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

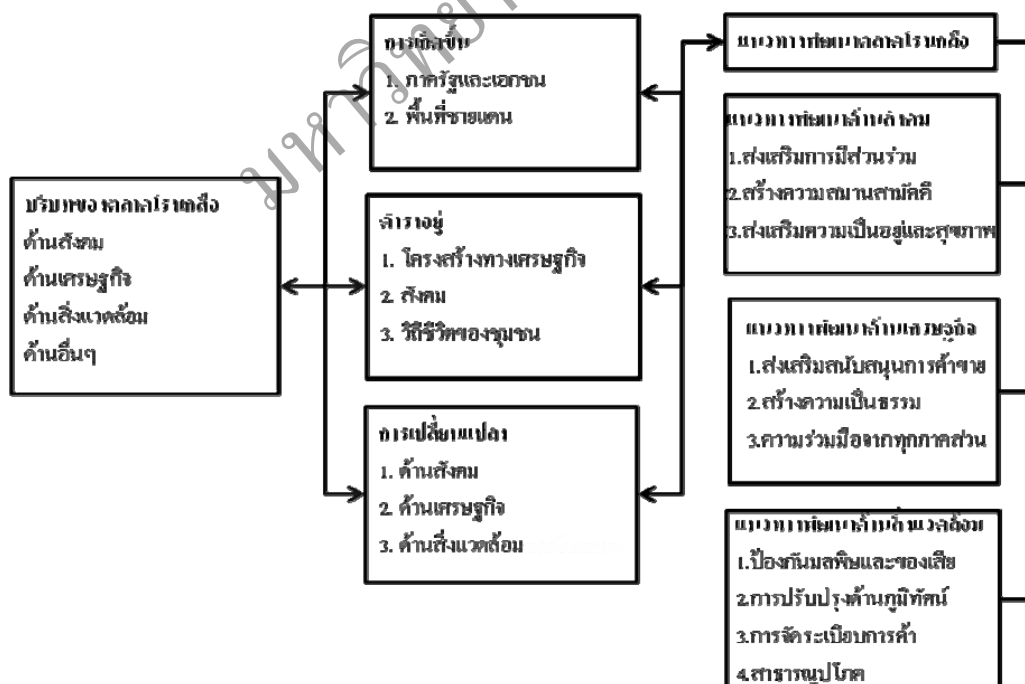
แนวทางพัฒนาทางด้านสังคมของชุมชนตลาดโรงเกลือจะเกิดขึ้นได้โดยมีปัจจัยคือพื้นที่ชายแดน, ผู้คนในชุมชน, องค์กรทางสังคม, ภาวะผู้นำ, การติดต่อและการฝึกอบรมซึ่งตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการพัฒนาตลาดโรงเกลือคือประชาชนมีส่วนร่วมจากความหลากหลายควบคู่กับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมยังส่งผลทำให้ความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดีซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาสังคมของดร.เอนสมิงเงอร์ซึ่งสรุปเป็นประเด็นใหญ่ๆอยู่ 3 ประการ 1) บอกเป้าหมายของการพัฒนาว่า สูงสุดคือการพัฒนาคน รองลงมาเป็นสถาบันหรืออย่างที่เราเข้าใจว่า เป็นสิ่งแวดล้อมคน 2) บอกกระบวนการพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอน อะไรก่อน อะไรหลัง เช่นต้องพัฒนาเศรษฐกิจก่อนแล้วตามด้วยพัฒนาอย่างอื่น 3) บอกสาเหตุของการพัฒนาสังคมใหม่ๆ เช่นการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาแบบผสมผสาน การปฏิรูปที่ดิน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ กล้า ทองขาว และคณะ (2545) กล่าวถึงการพัฒนาสังคมไว้ว่า หมายถึงการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นเพื่อปลอดจากความยากจน ความไม่รู้ ความเจ็บไข้ได้ป่วยและความหวาดโหดตลอดจนมุ่งที่จะให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพ ศักดิ์ศรี ความฝันและความพึงพอใจในชีวิตของตนด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การพัฒนาสังคม ได้การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ยกย่องตนเอง และเป็นอิสระจากการตกเป็นทาสและพันธนาการทั้งปวง

แนวทางพัฒนาด้านเศรษฐกิจนั้นเนื่องจากตลาดโรงเกลือเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีลักษณะผสมผสานของวัตถุประสงค์หลายประการเข้าด้วยกัน ดังนั้นทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนได้มีแนวทางพัฒนาเช่น การส่งเสริมสนับสนุนการค้าขายบริเวณชายแดนหรือเขตการค้าเสรี ซึ่งจะต้องมีตลาดการค้า การเงิน การธนาคาร การขนส่งแลกเปลี่ยนสินค้า การส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวสำหรับจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก – ปอยเปต อำเภออรัญประเทศ จะมีบทบาทสำคัญในการเปิดประตูระหว่างประเทศ และเป็นตลาดการค้าแหล่งใหญ่ระหว่างกรุงเทพฯ กับประเทศกัมพูชา ซึ่งจะเห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของตลาดโรงเกลือมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องเป็นธรรมชาติประสิทธิภาพและได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนมีความสอดคล้องกับแนวคิดของโสภณ สุภาพงษ์ (2545) กล่าวถึงเศรษฐกิจชุมชนว่า เป็นแนวคิดในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและเชื่อว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศได้ ซึ่งเศรษฐกิจชุมชนเน้นการพึ่งตนเองและการเติบโตโดยมีทุกอย่างพอเพียงและสอดคล้องกับผลวิจัยของโทมัส เอ็ม ฟูลเลอร์ตัน จูเนียร์ และคณะ (Thomas, M.

Fullerton, 2004) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระแสการค้าชายแดน เอล ปาโซประเทศเม็กซิโกผลการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับนานาชาติ ก็คือ การขยายตัวของการค้าที่มีการปรับเปลี่ยนตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ราคาสินค้า และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา และพบว่า การที่กิจกรรมทางการค้าชายแดนประเทศสหรัฐอเมริกา และเม็กซิโก มีความคึกคักนั้น สืบเนื่องมาจากการปรับราคา และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการชี้วัดความผันแปรของกระแสการค้า ตามแนวชายแดนของประเทศทั้งสองในแต่ละเดือน

แนวทางพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของตลาดโรงเกลือมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน เช่น การปรับปรุงด้านภูมิทัศน์ สาธารณูปโภค การจัดระเบียบการค้า เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวและผู้ค้า ซึ่งการพัฒนาต่าง ๆ นั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ค้าและผู้ที่มาซื้อสินค้ามีความสอดคล้องกับผลวิจัยของ วัชรินทร์ ยงศิริ (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา: ปัญหาที่ประสบในปัจจุบันและแนวทางแก้ไข ในอนาคตที่พบว่าแนวทางพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของตลาดโรงเกลือควรผสมผสานความช่วยเหลือทางวิชาการแก่กัมพูชาเพื่อร่วมพัฒนาแนวชายแดนไปพร้อมกันทั้งสองประเทศในปัญหาทุกๆ ด้าน

สรุป ผลวิจัยการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และแนวทางในการพัฒนาตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วดังแผนภาพ

ภาพที่ 7.2 สรุปการเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่าศักยภาพของท้องถิ่นตามแนวชายแดนสามารถรองรับการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ ซึ่งเป็นทั้งอาชีพและการดำรงชีวิตของชุมชนและดำรงอยู่ได้เพราะชุมชนให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันจากทุกภาคส่วนทั้งรัฐและเอกชน ดังนั้น การศึกษาวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะต่อรัฐและองค์กรส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นผู้จัดสรรและกำหนดโครงสร้างอำนาจเพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายต่างๆ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาของทั้งคนไทยและชาวกัมพูชาที่ติดตามผู้ปกครองมาทำการค้าขายในบริเวณตลาดโรงเกลือโดยการจัดสถานศึกษาให้ใกล้เคียงกับตลาดซึ่งสะดวกกับการเดินทางและเพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้มีความรู้ นำมาพัฒนาในชุมชนของตนเองให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป เพราะจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปัญหาทางสังคมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจะมาจากกลุ่มคนที่มีการศึกษาไม่เพียงพอ

1.2 ควรกระจายอำนาจ และการรับรองสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นทั้งชาวต่างชาติที่มาพักอาศัยและคนไทยที่อยู่ตามแนวชายแดน โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการพื้นที่การค้าต่างๆ ในท้องถิ่นของตนเอง ภายใต้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ โดยพยายามส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงในการประยุกต์การใช้ ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีความเหมาะสมมาใช้ในกระบวนการบริหารจัดการ

1.3 ควรให้การสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาเหล่านี้มาใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเชื่อมโยงให้เหมาะสมกับการค้าและชุมชนบริเวณชายแดน เช่น การสนับสนุนให้เกิดการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน พร้อมทั้งเคารพสิทธิในการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมกันของคนในชุมชนนั้นทางวัฒนธรรมในชุมชนและนอกชุมชนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกันที่จะพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่นสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ของตลาดโรงเกลือเพิ่มมากขึ้น

1.4 การปรับเปลี่ยนบทบาทของรัฐ รวมทั้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความสัมพันธ์ในแนวราบกับชุมชนและนอกชุมชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดมาตรการควบคุมทางสังคมและการจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการค้า ระเบียบชุมชนและเรื่องอื่นๆ ในชุมชนบริเวณชายแดนนี้ให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 จัดตั้งสถานศึกษาให้กับคนไทยและชาวกัมพูชาที่ติดตามผู้ปกครองมาทำการค้าขายในบริเวณตลาดโรงเกลือซึ่งบุคคลกลุ่มจะได้มีโอกาสและนำความรู้มาใช้พัฒนาชุมชนของตนเองให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไปเพราะจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปัญหาทางสังคมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจะมาจากกลุ่มคนที่มีการศึกษาไม่เพียงพอ

2.2 จัดทำบัตรหรือหลักฐานของคนต่างด้าวให้ครอบคลุมเพราะจากการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่าคนต่างชาติดังกล่าวไม่มีหลักฐานการเข้ามาอยู่ในเมืองไทยโดยเฉพาะเยาวชน ซึ่งจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการควบคุมติดตามตัวเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น

2.3 เพื่อที่จะให้มีการดำรงอยู่ของตลาดโรงเกลือ น่าจะให้องค์กรท้องถิ่นนำเสนอโครงการเพื่อสร้างเส้นทางเข้าสู่ตลาดโรงเกลือเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและลูกค้าที่มาจับจ่ายซื้อสินค้าพร้อมทั้งหาพื้นที่จอดรถที่เหมาะสมและปลอดภัยเพราะจากการสัมภาษณ์พบว่าภัยที่เกิดจากทรัพย์สินในรถหายอยู่บ่อยครั้ง การจราจรติดขัด เพื่อให้มีความสะดวกและปลอดภัย โดยเสนอผ่านไปทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2.4 ตั้งผู้รับข้อเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็นของลูกค้าและนักท่องเที่ยวเพื่อนำความเห็นมาประมวลหาแนวทางมาพัฒนารูปแบบโดยการจัดการขององค์กรท้องถิ่น และรัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายและสนับสนุนงบประมาณเพราะจากการสังเกตและสอบถามในบริเวณตลาดโรงเกลือยังมีไม่เพียงพอ

2.5 ทำการกวาดล้างและจับกุมผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติดอย่างต่อเนื่องเพราะบริเวณตลาดโรงเกลือเป็นพื้นที่เสี่ยงเนื่องจากคิดแนวชายแดนทำให้มีโอกาสที่จะพบปัญหายาเสพติดอยู่บ่อยครั้ง

2.6 ควรสร้างความตื่นตัวในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม และจริยธรรมในทุกๆ ด้านให้กับชุมชน โดยเฉพาะคนที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายซึ่งเป็นจุดสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ โดยการให้ความรู้ การกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวและตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่ออาชีพ รวมถึงฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 จัดทีมตรวจคัดกรองชาวต่างชาติบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองที่เข้ามาค้าขายหรือท่องเที่ยวโดยแยกผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อโรคสู่ผู้อื่น ซึ่งจากการสังเกตไม่พบการตรวจคัดกรองในภาวะปกติจนเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคเกิดขึ้นแล้ว

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติในพื้นที่จังหวัดสระแก้วและจังหวัดต่างๆ

3.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติในมิติด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สาธารณสุข การศึกษา สิ่งแวดล้อม สังคม ฯลฯ

3.3 ควรศึกษาในเชิงวิจัยและพัฒนาว่าจะขยายผลความสำเร็จของตลาดโรงเกลือนำไปใช้ในชุมชนตามแนวชายแดนอื่นได้อย่างไร

3.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภอรัษฎา ประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนตลาดโรงเกลืออย่างไร

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี